

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ה' פ' שלח, כ"א סיון, ה'תש"ל

יו"ל לכינוס השלוחים העולמי, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

– ופרצת –

ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' ישראל וזוגתו מרת חי' מושקא שיחיו

ובנם מנחם מענדל שיחי

קאטלארסקי

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' משה יהודא וזוגתו מרת רבקה שיחיו קאטלארסקי

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת פריידא שיחיו קסלמן

ידידי בניי (ואף למטה מזה), ויודעים ש"עלה נעלה"¹⁷, שנלך בקרוב לגאולה האמיתית והשלימה, ע"ז שנאיר את סיום הגלות באור ד"נר מצוה ותורה אור"¹⁸, ע"י ריבוי תורה ומצוות בחיי היום-יום,

ואז נצא — בחסד וברחמים ו"שמחת עולם על ראשם"¹⁹ — מן הגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²⁰ (אנשים ונשים, בנים ובני-בנים), בשמחה ובטוב לבב, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו. אמן כן יהי רצון.

©

Published and Copyright 2010 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2010

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

(19) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

(20) בא יו"ד, ט.

(17) שלח יג, ל.

(18) משלי ו, כג.

וכמדובר לעיל, כיצד עושים זאת בפועל כפשוטו — עי"ז שכל אחת מהן עושה את התלוי בה, לעשות מד' אמותי', משפחתה ביתה וסביבתה, שכאן בחוץ לארץ (ועאכו"כ הנשים ובנות בארץ ישראל), יראו בגלוי, אפילו בעיני בשר, שזוהי הנהגה באופן שמרגישים ורואים שם אלקות לאורך כל מעגל השנה, מהיום הראשון ועד האחרון בשנה.

ואז תובעות הנשים: "תנה לנו אחוזה"¹⁴, הן מבקשות — ע"י משה — מהקב"ה לייחד להם נחלה ואחוזה, שתהי' להן אחיזה (שזהו הפירוש הפשוט של תיבת "אחוזה") בארץ ישראל,

תחילה בארץ ישראל הרוחנית — שהם עושים זאת עוד בזמן הגלות, ועי"ז מקרבים ומזרזים שתהי' האחוזה בארץ ישראל כפשוטה — עי"ז שמכינים את כל הנמצאים תחת השפעתם, להכיר בהשגחה פרטית של הקב"ה בכל מקום שבו נמצא יהודי, אם בימי החול או בימי השבת והיו"ט, ועי"ז אכן רואים זאת, והראי' היא בשמחה ובטוב לבב.

* * *

ו. כיון שנמצאים כאן אלו שסיימו שלב אחד בחינוכם, כדי לעבור לשלב גבוה יותר, וכדי לנצל את הידיעות שצברו ולמדו לטובת עצמם, וביתר שאת לטובת הרבים — לטובת תחת השפעתם, ובפרט אלו שינצלו את הקיץ להדרכה והשפעה על ילדי ישראל, שיגדלו בדרך שהראה משה רבינו בתורה, שהיא הוראה בחיי היום-יום, ללכת בדרך התורה, שאז מקבלים את כל הברכות הן בגשמיות והן ברוחניות,

הנה על ידי מילוי תפקידם בשמחה ובטוב לבב ובתכלית השלימות, יקויים בהם, בתוככי כל ישראל וכולם יחד, שבקרוב ממש יזכו לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

ולא יתפעלו מזה שישנם העושים חשבונות שחזק העם היושב בה, ישנם עמים רבים שאינם שבעי-רצון מבנ"י, ועמים רבים המנגדים לבנ"י, ויש להם חוזק ומבצרים, ככל הפרטים המנויים בסדרה — כיון שישנו "ה' אתנו אל תראום"¹⁵, שהקב"ה נמצא עם כאו"א מישראל, ובמיוחד — עם רבים מישראל, ובמיוחד יותר — עם כלל מישראל בכל מקום שהם, כך ש"סר צלם מעליהם"¹⁶, ולכן לא מתפעלים מכל אלו שאינם

בס"ד.

פתח דבר

לקראת כינוס השלוחים העולמי הבעל"ט, הננו מוציאים לאור שיחת יום ה' פ' שלח, כ"א סיון ה'תש"ל.

*

שיחה זו (שבארכיון ספריית אגודת חסידי חב"ד), הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר זי"ע בשעתה, ומאיזה סיבה* לא נמסרה לדפוס, ונתגלתה — בהשגחה פרטית — לאחרונה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר כ"ה מרחשון, ה'תשע"א (ופרצת),
ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ"י.

(* אולי בגלל שלא נשלמה ההגהה, כפי שניתן להוכיח מזה שנשאר בה מראה-מקום פנוי.

(14) צלו של המקום סר מעליהם (רש"י יד, ט). וראה רמב"ן ואוה"ח שם.

(14) פינחס כז, ד.
(15) שלח יד, ט.

וכאשר בא מישהו ורוצה להשלוחו, שישנו מלאך המנהיג את המדינה, ועל ידו נמשכים ברכותיו והשפעותיו של הקב"ה, כך, שבנוגע לכל העניינים שמקבלים מהקב"ה יש להתחשב במלאך, ובפרט שבגלל זה ישנו הדין¹² ש"דינא דמלכותא דינא" — הרי כל זה אינו אלא בעניינים השייכים לממון או למסים וכיו"ב, שאין להם שייכות ליראת שמים ודת, אזי יש להתחשב ולקיים את דין המדינה שבה חיים, כיון שהמדינה יש על גבה מלאך שדרכו נמשכים כל הברכות והשפעות; אבל בעניינים השייכים לתורה, יראת שמים ויהדות — הנה כל יהודי (בכל מקום שהוא) אין עליו אלא ה' אלוקיו. הוא מתפלל ומבקש את כל הנצרך לו, ישירות מהקב"ה, והקב"ה שולח ונותן לו את ברכותיו והצלחותיו ית' בכל המצטרך לו, והמלאך אינו יכול לשנות בזה מאומה, ואינו יכול אפילו לעכב זאת¹³ — אם רק התפלה להקב"ה היא כדבעי למהוי.

* * *

ה. וזאת משמיענו סיפור זה — שכיון שישנה תכונת נפש מיוחדת לנשים, שהן אוהבות את ה"ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", יש להן גם תכונת נפש מיוחדת לעשות ממשפחתם ומביתם ומסביבתם, שגם הם יהיו ארץ ישראל — ארץ, בית, משפחה וסביבה ששייכת ליהודים, והרי כל יהודי נקרא בשם "ישראל", ומיד מבין, שכיון שזהו בית יהודי וסביבה יהודית, הנה "עיני ה' אלקיך בה" — שנמצא שם ביחד עם הקב"ה כביכול, והקב"ה משגיח עליו "מראשית השנה ועד אחרית שנה", כל יום במהלך כל השנה.

וזהו הוראת התורה, שמהוה גם נתינת כח (לא רק סיפור העבר, ולא רק הוראה כיצד צריך להיות עתה) — שכאשר לומדים סיפור זה בתורה, הרי זה גופא מחזק את הכחות של כל אלו שצריכים לקיים את ההוראה שהתורה מורה ע"י סיפור זה.

ולכן, בכוא השבוע שבו מדובר כיצד צריכים בני"י ללכת לכבוש את ארץ ישראל, ומתעוררת סברא לשלוח מרגלים — מספרת התורה מיד, שהנשים אינן זקוקות לכך — אין להם חפץ בכך ואין להם צורך לכך; הם סומכות על הקב"ה, שזהו דבר שמוכרחים לעשות, יכולים לעשות, ויעשה בפועל, ולכן אינם זקוקות לחקירות ודרישות כלשהם, לתור ולרגל ולהשיב ידיעות.

בס"ד. שיחת יום ה' פ' שלח, כ"א סיון, ה'תש"ל

— לתלמידות המסיימות ד"בית רבקה", ולמדריכות דמחנה „אמונה“ —

א. ווי אַלע מאָל, הייבט מען אָן בענין פון תורה, ובפרט פון דער סדרה פון דער וואָך.

ברענגט — „מחבבות“, אַז זיי האָבן אַרויסגעוויזן ליבשאַפט צו ארץ ישראל. כאָטש אפילו זיי זיינען נאָך דאָרטן קיין מאָל ניט געווען, מערניט וואָס זיי האָבן געהערט פון משה רבינו, וואָס ער האָט זיי איבערגעגעבן דאָס וואָס דער אויבערשטער האָט געזאָגט וואָס ארץ ישראל איז, — און דאָס איז געווען גענוג פאַר זיי, אַז זיי זאָלן זיך ניט דערשרעקן פאַר די מורא רייד מיט די פרטים וואָס די מרגלים האָבן זיי דערציילט, און זאָלן וועלן און ליב האָבן די לאַנד, ניט קוקנדיק אויף די שוועריקייטן וואָס זיינען דערמיט פאַרבונדן.

ווי שוין גערעדט פילע מאָל, איז דאָך דאָס אויך אַ טייל פון דער תורה — אַן אַנווייזונג, וואָס ווייזט אויף די ספעציעלע תכונות הנפש, אייגנשאַפטן פון דער נשמה, פון אַ אידישער נשמה, וואָס איז דאָ ספעציעל באַ פרויען, מערער נאָך ווי דאָס איז באַ מענער, וואָס זיינען פאַרבונדן מיט חיבת הארץ — מיט ליב האָבן ארץ ישראל.

* * *

ב. אין וואָס איז אויסגעטיילט ארץ ישראל לגבי אַנדערע לענדער — איז דאָס ווי דערציילט אין חומש¹, אַז ארץ ישראל איז „ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה“, אַז ארץ ישראל איז אַזאָ לאַנד וואָס

אין היינטיקער סדרה ווערט דערציילט וועגן די מרגלים, ביז אַז די גאַנצע סדרה [כאָטש אפילו צום סוף ווערט גערעדט וועגן נאָך זאָך, נאָך דינים ועניינים] ווערט אָנגערופן בשם „שלח“, וואָס דאָס מיינט דאָך, ווי דערציילט אין אָנהייב פון דער סדרה, אַז דער אויבערשטער האָט ערלויבט¹ משה'ן צו שיקן די מרגלים.

וואָס דאָס האָט אַ ספעציעלע באַדייטונג און אַן אַפּלערנונג [ווי אַלע עניינים פון תורה וואָס איז דאָך דער טייטש לערנען²] בנוגע צו פרויען, אין וואָס פאַר אַן עלטער זיי זאָלן ניט זיין.

ווי רש"י ברענגט אַראַפּ אין אַ שפּעטערדיקער סדרה³ אין צוזאַמענהאַנג מיט די אויפפירונג פון די מרגלים און די וואָס זיינען זיי נאָך געגאַנגען וועגן וועלכע עס ווערט דערציילט אין היינטיקער סדרה, אַז די פרויען פון יענעם דור, האָבן זיך אויסגעטיילט, און ניט נאָר זיינען זיי ניט נאָכגעאַנגען די עצת מרגלים, און האָבן זיך ניט געלאָזט איבער רעדן, נאָר באַ זיי איז געווען דאָס פאַרקערטע, ווי דער לשון וואָס רש"י

(1) רש"י יג, ב.

(2) זח"ג נג, ב.

(3) פינחס כו, סד.

(4) עקב יב, א.

וכסיפור הגמרא⁸, שאפילו הגשמיות של ארץ ישראל, הצד החיצוני והגשמי של אדמת א"י שניתן למישוש, תלוי בכמות היהודים שנמצאים שם — שכאשר מתרבים היהודים הנמצאים שם, אזי מתרחבת ומתארכת הארץ כדי שתוכל להכיל גם את היהודים שניתוספו אח"כ.

וכמפורש בגמרא — אין זה רק ברוחניות; ההתחלה היא מרוחניות, אבל אח"כ הרי זה נמשך בפועל: כאשר באים יותר יהודים, ורוצים להיות בארץ ישראל — "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" — אזי מתארך ומתרחב שטחה הגשמי של ארץ ישראל כדי שתוכל להכילם.

* * *

ד. והלימוד מזה:

ובהקדם הידוע שההכנה לכל ברכה שמקבלים מהקב"ה, צריכה להיות בדומה לברכה שרוצים לקבל.

ולכן, כשרוצים לקבל תוספת פרנסה — בממון, הרי הסגולה לזה היא ליתן תוספת ממון לצדקה, כמאמר הגמרא⁹ "מלח ממון — חסר". וכן כשרוצים לקבל חזוק בבריאות, העצה לזה היא להשתדל שיהודי נוסף יהי' בריא, ע"י ביקור חולים, או שתומכים בו באופן שמלכתחילה לא יצטרך לרופא. ובכללות הרי זה כדברי הגמרא¹⁰, שהנהגתו של הקב"ה היא "מדה כנגד מדה": בדרך שמראים לו — בה נוהג הקב"ה עם יהודי הזקוק לברכתו ית'.

ומזה מובן גם בנוגע לאיחול שכל אחד מאיתנו, בתוככי כלל ישראל, מאחל לעצמו, שבקרוב ממש יקויים היעוד "ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות"¹¹, שהקב"ה ישבור את כתלי הגלות, ויביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שיוליך את כאו"א מישראל לארץ ישראל, ל"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" — שההכנה לזה צריכה להיות באופן דומה — שכאו"א מישראל בכל מקום שהוא, צריך לעשות מביתו ומסביבתו, וק"ו ממשפחתו, שבהנהגתם יהי' ניכר ש"עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", שמאיר שם אלקות מתחילת השנה עד סוף השנה, ללא הבט אם זה יום השבת, יו"ט, או יום חול רגיל.

שטייט אויף דערויף אין ספרים, אז אין אלע מדינות, וויבאלד אז יעדער מדינה האָט איר מלאך, וואָס דאָס איז איר שר — איר האָר — דער מלאך וואָס געפינט זיך לעבן דעם אויבערשטן אין די הימלען, בשמים, איז טאַקע אלע ענינים קומען אַראָפּ פון דעם אויבערשטן, ווי גערעדט תורת הבעש"ט בזה, דאָס קען אַמאַל אַראָפקומען אין אַ פאַרשטעלטן פאַרעם, וואָס דאָס איז דאָך דער ענין פון אַ

מלאך, וואָס „מלאך" איז דאָך דער אַפטייטש אַ שליח⁶, וואָס בשעת אַ שליח ברענגט אַ זאך, איז דאָס ניט אַז ער ברענגט זיין אייגענע זאך, וואָרום ער איז דאָך מער ניט ווי אַ שליח, — דער אָבער וואָס באַקומט די זאך פון דעם שליח קען אַמאַל אַ טעות האָבן, וואָרום דער משלח וואָס האָט אים געשיקט די זאך זעט ער ניט, ער זעט בלויז דעם שליח, קען ער זיך אַמאַל איינרעדן, אָדער אַן אַנדערער קען אים איינרעדן, אז דאָס געהערט צום שליח, און דאָס האָט דער שליח געטאָן על דעת עצמו, מיט זיין אייגענעם ווילן און מיט זיינע אייגענע כחות.

אין ארץ ישראל אָבער, זעט מען אַז „עיני ה' אלקיך בה", דאָרט איז ניטאָ קיין שר⁷, דער אויבערשטער אַליין פירט אַן דערמיט, און דערפאַר איז דאָרט ניט שייכות דער טעות — סיידן דער יצר הרע איז אויף אַזוי פיל פאַרשטאַרקט געוואָרן, אָדער עס קומט אַ צווייטער און רייצט אים אַן — וואָס דעמאַלט איז

דאָרט זעט מען ווי אַזוי דער אויבערשטער קוקט אויף איר, און גיט אַכטונג אויף איר — וואָס דאָס איז די הויפט זאך; דערנאָך איז ער נאָך מוסיף, אז דאָס איז ניט נאָר אין ספּעציעלע צייטן, נאָר דאָס איז „מראשית השנה ועד אחרית שנה", אז פון אָנהויבס יאָר ביז דעם ענדע פון יאָר, גיט דער אויבערשטער השגחה פרטית אויף אַלע זאַכן וואָס זיינען פאַרבונדן מיט ארץ ישראל.

און דאָס האָט אויסגענומען באַ די פרויען פון יענעם דור, וואָס דערפון איז אויך אַן אַפּלערנונג פאַר די פרויען פון אַלע דורות אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ענין.

* * *

ג. עס איז דאָך זעלבסטפאַר-שטענדליך אז דער אויבערשטער גיט השגחה פרטית אויף אַלעמען, אין אַלע צייטן און אין אַלע לענדער, ובפרט ווי דער בעש"ט האָט דאָס מערערע מאָל געזאָגט, און כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט דאָס איבער גע'חזר'ט אין זיינע רייד⁵, און אויך אין די שיחות וואָס ער האָט אַרויסגעגעבן אין שפה המדוברת, אויף די שפּראַך אויף וועלכע מ'רעדט, כדי דאָס זאָל זיין צוגענגליך פאַר אַלעמען — אַז יעדער זאך וואָס איז אין וועלט ווערט אויפגעטאָן דורך דער השגחה פרטית, דורך דעם ספּעציעלן נאָכקוקן און אַיינקוקן און נאָכפּאָלגן דאָס פון דעם אויבערשטן אַליין,

וואָס לויט דעם דאַרף מען פאַרשטיין, אין וואָס טיילט זיך פאַרט אויס ארץ ישראל?

(6) דרמ"צ כז, רע"א. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 163 הערה 36. וש"נ.

(7) רמב"ן אחרי ית, כה.

(5) היום יום כח חשון. לקו"ד ח"א פא, א ואילך.

(10) סנהדרין ז, א.

(11) בחוקתי כו, יג.

(8) גיטין נו, א.

(9) כתובות סו, ב.

אפילו דארטן קען מען אויך א טעות האָבן, וואָרום אויך דארטן איז דאָך דאָ די בחירה בין החיים ובין הטוב, און צווישן די פאַרקערטע זאָך דערפון.

דערפאַר געפינט מען דאָך אויך אַ חילוק פון ארץ ישראל ביו חוץ לארץ, ניט נאָר אין ענינים וואָס זיינען פאַרבונדן מיט תורה ומצוות,

— וואָס ס'זיינען דאָ מצוות וועלכע מ'איז מחוייב אין ארץ ישראל, און אין חוץ לארץ איז מען דערפון פטור: מצוות וואָס זיינען פאַרבונדן מיט ארץ, מיט אַקערן און זייען און וואַקסן,

וואָס ס'וואַקסט דאָך פון דער ערד, איז דאָס אַליין באַווייזט דאָך, אַז ס'איז דאָ אַן אונטערשייד אפילו אין דער ערד אַליין, די ערד כפשוטה,

וואָס דאָס איז דאָך וואָס די גמרא דערציילט⁸, אַז אפילו די גשמיות, די אויסווייניקסטע און די מאַטעריעלע זייט דאָס וואָס מ'קען אַנטאַפן פון ארץ ישראל'דיקע ערד, היינט אַפּ אין וויפל אידן געפינען זיך דאָרט — אַז אויב נאָר דאָרט געפינען זיך מערער אידן, ווערט די ערד ברייטער און לענגער כדי זי זאָל קענען אויפנעמען אויך אַט די אידן וואָס זיינען שפעטער צוגעקומען.

און ווי די גמרא טייטשט אַפּ, איז דאָס ניט אַ ענין בלויז ברוחניות — דאָס הויבט זיך אָן פון רוחניות, אָבער דאָס קומט אַראָפּ דערנאָך אין פועל: אַז עס קומען אָן מערער אידן, און זיי ווילן זיין אין ארץ ישראל — „ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד

אחרית שנה“, דעמאָלט ווערט דער גשמיות'דיקער שטח פון ארץ ישראל לענגער און ברייטער כדי זיי קענען אויפנעמען.

* * *

ד. דערפון איז אויך די אַפּלערונג, וויסנדיק אַז אַ הכנה צו יעדער ברכה וואָס מ'באַקומט פון דעם אויבערשטן, דאָרף די צוגרייטונג דערצו זיין ענליך צו דער ברכה וואָס מ'וויל באַקומען,

וואָס דערפאַר איז דאָך אַ סגולה אַז מ'וויל האָבן מער פרנסה — אין געלט, דאָרף מען געבן מער געלט אויף צדקה ווי די גמרא⁹ זאָגט „מלח ממון חסר“, עד"ז אַז מ'וויל האָבן אַ פאַרשטאַרקונג אין געזונט, איז דערצו אַ עצה אַז מ'זעט אַז אַ צווייטער איד זאָל זיין געזונט, דורך ביקור חולים, אַדער מ'האַלט אים אויס אַזוי אַז ער זאָל מלכתחילה ניט דאַרפן אַנקומען צו אַ דאָקטער, וואָס דאָס איז בכללות וואָס די גמרא¹⁰ זאָגט, אַז דעם אויבערשטנס פירן זיך, איז „מדה כנגד מדה“ — ווי מ'באַווייזט אים דעם וועג אַזוי פירט זיך דער אויבערשטער מיטן אידן וואָס דאָרף אַנקומען צו דעם אויבערשטנס ברכה,

איז דערפון אויך פאַרשטאַנדיק, אַז דער וואונטש וואָס יעדערער פון אונז בתוככי כלל ישראל — צוזאַמען מיטן גאַנצן אידישן פּאָלק — ווינטש זיך, אַז ס'זאָל זיין גאָר אין גיכּן „ואשבור מוטות עולכם ואולך אתכם קוממיות“¹¹, אַז דער

אחרית שנה“ משגיח הקב"ה בהשגחה פרטית על כל הענינים הקשורים עם ארץ ישראל.

ענין זה "התחבב" על הנשים שבאותו הדור, ומזה ישנו לימוד עבור נשי כל הדורות בקשר ובשייכות לענין זה.

* * *

ג. מובן מעצמו שהקב"ה משגיח בהשגחה פרטית על כולם, בכל הזמנים ובכל הארצות, ובפרט ע"פ דברי הבעש"ט שאמרם פעמים רבות, וכ"ק מו"ח אדמו"ר חזר על כך בשיחותיו¹² (וגם בשיחות שהוציא לאור בשפה המדוברת, כדי שגייעו לכל) — שכל דבר שישנו בעולם נפעל ע"י השגחה פרטית, ע"י ההסתכלות והעיון וההשגחה של הקב"ה בעצמו.

ועפ"ז צריך להבין: מהו איפוא יחודה של ארץ ישראל?

מובא על כך בספרים, שבכל המדינות, כיון שלכל מדינה יש מלאך שלה, שזהו השר שלה — המלאך שנמצא אצל הקב"ה בשמים, הנה אף שכל הענינים באים מהקב"ה, כמדובר תורת הבעש"ט בזה, הרי זה יכול לבוא לפעמים באופן מוסתר — שזהו ענינו של "מלאך" שפירושו שליח, שכאשר שליח מביא דבר-מה, הנה אף שאינו מביא זאת משלו, כיון שהוא רק שליח, הרי מי שמקבל זאת מהשליח, שאינו רואה את המשלח ששלח לו זאת, אלא רק את השליח, עלול הוא לפעמים לטעות ולהשלוח את עצמו, או שמישהו אחר יכול להשלוחו, שזהו דבר ששייך לשליח, והשליח עשה זאת על דעת עצמו, ברצון עצמו ובכחות עצמו.

אבל בארץ ישראל, רואים ש"עיני ה' אלקיך בה"; אין שם שר¹³, אלא היא מתנהלת ע"י הקב"ה עצמו, ולכן לא שייכת שם טעות זו — אא"כ היצר הרע התגבר כל כך, או שבא מישהו מבחוץ ומגרה אותו, שאז הנה אפילו שם עלולים לטעות, שהרי גם שם ישנה הבחירה בין החיים ובין הטוב, ובין הענינים ההפכיים מזה.

ולכן מצינו חילוק בין ארץ ישראל וחוץ לארץ, לא רק בענינים השייכים לתורה ומצוות — שישנם מצוות שמחוייבים בהם בארץ ישראל, ובחוץ לארץ פטורים מהם: מצוות התלויות בארץ, בחרישה, זריעה וצמיחה, אלא גם בארץ עצמה, דכיון שהצמיחה היא מן הארץ, הרי זה עצמו מורה שישנו חילוק אפילו בארץ עצמה כפשוטה.

(5) היום יום כח חשוון. לקו"ד ח"א פא, א (6) דרמ"צ כז, רע"א. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 163 הערה 36. וש"נ. ואילך.
(7) רמב"ן אחרי ית, כה.

(9) כתובות טו, ב.

(10) סנהדרין צ, א.

(11) בחוקותי כו, יג.

(8) גיטין נג, א.

בס"ד. שיחת* יום ה' פ' שלח, כ"א סיון, ה'תש"ל

— לתלמידות המסיימות ד"בית רבקה", ולמטריכות דמחנה „אמונה” —

א. כרגיל, פותחים בענין של תורה, ובפרט מפרשת השבוע.

בפרשתנו מסופר אודות המרגלים, ועד שכל הסדרה [אף שבסופה מדובר אודות דינים וענינים נוספים] נקראת בשם "שלח", שפירושו, כמסופר בהתחלת הסדרה, שהקב"ה אישר למשה לשלוח את המרגלים. ובזה יש משמעות ולימוד מיוחדים [ככל עניני התורה שפירושה לימוד²] בנוגע לנשים, בכל הגילאים.

כפי שרש"י מביא בפרשה שלאח"ז³ — בקשר ובשייכות להנהגת המרגלים וההולכים אחריהם, כמסופר בפרשתנו — שהנשים שבאותו הדור התבדלו בכך שלא זו בלבד שלא הלכו בעצת המרגלים, ולא הניחו עצמן להתפתות, אלא אדרבה — ש"היו מחבבות את הארץ".

למרות שמעולם לא היו שם, אלא רק שמעו ממה רבינו, שמסר להם את דבר ה' אודות ארץ ישראל — הרי זה הספיק להם, כדי שלא יבהלו מפרטי דברי ההפחדה שסיפרו להם המרגלים, וירצו ויאהבו את הארץ, מבלי הבט על הקשיים הכרוכים בכך.

וכמדובר כבר פעמים רבות, הרי זה גם חלק מהתורה — הוראה, שמראה על תכונות הנפש המיוחדות של הנשמה היהודית, שישנם במיוחד אצל נשים, יותר מאשר אצל אנשים, הקשורות עם חיבת הארץ — אהבת ארץ ישראל.

* * *

ב. מהו יחודה של ארץ ישראל לגבי שאר הארצות — מסופר על זה בחומש⁴, שארץ ישראל היא "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", כלומר, ארץ ישראל היא ארץ שבה רואים כיצד הקב"ה מביט ומשגיח עלי' — זהו הדבר העיקרי; ולאח"ז מוסיף הכתוב, שזהו לא רק בזמנים מיוחדים, אלא "מראשית השנה ועד

(2) זח"ג נג, ב.

(3) פינחס כו, סד.

(4) עקב יא, יב.

(* הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש). במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(1) רש"י יג, ב.

דאָס איז פאַרבונדן — די מדינה האָט אויף זיך דעם מלאך דורך וועלכען עס גייען די אַלע ברכות והשפעות.

אַבער אין זאַכן וואָס זיינען פאַרבונדן מיט תורה ויראת שמים — מיט אידישקייט, איז דאָ האָט אַ איד (וואו ער זאָל זיך ניט געפינען) אויף זיך מערניט ווי דעם אויבערשטן אַליין. ער איז מתפלל, ער בעט אויף אַלע זאַכן וואָס ער נויטיקט זיך, דירעקט באַ דעם אויבערשטן, און דער אויבערשטער שיקט אים און גיט אים זיינע ברכות והצלחות, אין אַלעס וואָס ער נויטיקט זיך, און דער מלאך קען אין דערויף גאָר ניט ענדערן, ער קען דאָס אפילו ניט פאַרהאַלטן¹³ — אויב נאָר די תפלה צום אויבערשטן איז ווי עס דאַרף צו זיין.

* * *

ה. און דאָס דערציילט אונז דער סיפור, אַז וויבאַלד אַז ס'איז דאָ אַ ספעציעלע אייגנשאַפט באַ פרויען — אַז זיי האָבן ליב אַ לאַנד וואָס דאָרט איז „עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", האָבן זיי אויך אַ ספעציעלע אייגנשאַפט אויף מאַכן פון זייערע פאַמיליעס און פון זייערע הייזער און פון זייער אומגעבונג, אַז אויך דאָס זאָל ווערן ארץ ישראל — אַ לאַנד, אַ הויז, אַ פאַמיליע און אַן אומגעבונג וואָס געהערט צו אידן, וואָס יעדער איד ווערט דאָך אַנגערופן בשם ישראל,

און ער פאַרשטייט גלייך דערפון, אַז וויבאַלד אַז דאָס איז אַ אידישע הויז און אַ אידישע אומגעבונג און אַ אידישע

אויבערשטער וועט ברעכן די ווענט פון גלות און וועט ברענגען די אמת'ע גאולה, און די פולע גאולה, דורך משיח צדקנו, וואָס ער וועט פירן יעדער אידן אין ארץ ישראל, אין „ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה",

איז אויך די צוגרייטונג דערצו דאַרף זיין אין אַן ענליכן אופן, אַז יעדער איד וואו ער געפינט זיך דאַרף מאַכן פון זיין הויז; און פון זיין סביבה — פון זיין אומגעבונג — און זיכער פון זיין פאַמיליע, אַז ס'זאָל זיין אַזאַ אויפפירונג אַז מ'וועט דערקענען אַז דאָס איז „עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", אַז דאָרטן לייכט געטליכקייט פון אָנהייבס יאָר ביז צום ענדע יאָר, ניט קוקנדיק צי דאָס איז אַ שבת'דיקער טאָג, אָדער אַ יו"ט'דיקער טאָג אָדער עס איז אַן איינפאַכער וואָכעדיקער טאָג,

און דאָס וואָס ס'קומט צוגיין אימעצער און וויל אים איינרעדן, אַז עס איז דאָ אַ מלאך וואָס ער פירט אַן מיט דער מדינה, און דורך אים קומט אַראָפּ דעם אויבערשטנס ברכות און השפעות, אַז אַלע זאַכן וואָס מ'באַקומט פון דעם אויבערשטן דאַרף מען זיך רעכענען מיט דעם מלאך, ובפרט נאָך אַז דערפאַר איז דאָך דאָ דער דין¹² אַז „דינא דמלכותא דינא", איז דאָך דאָס נאָר אין די זאַכן וואָס זיינען פאַרבונדן מיט געלט אָדער מיט „טעקסעס", און ענליכע זאַכן וואָס האָבן קיין שייכות ניט צו יראת שמים און פרומקייט, דאַרף מען זיך רעכענען און מקיים זיין דעם דין פון דער מדינה אין וועלכע מ'לעבט, וואָרום, ווי גערעדט,

(12) גיטין יו"ד, ב.

סביבה, איז „עיני ה' אלקיך בה” – איז ער דאָרט מיט דעם אויבערשטן כביכול צוזאַמען, און דער אויבערשטער גיט אויף אים אַכטונג, „מראשית השנה ועד אחרית שנה”, יעדער טאָג פון אַ גאַנץ יאָר,

און דאָס איז די אַנווייזונג פון דער תורה, און תורה גיט אויך כח (ניט נאָר אַז זי דערציילט ווי עס איז געווען אַמאָל, און ניט נאָר גיט זי אַן אַנווייזונג ווי אַזוי עס דאָרף איצטער זיין), אַז לערנענדיק דעם סיפור – די ערציילונג – אין תורה, איז דאָס גופא פאַרשטאַרקט די כחות פון די אַלע וואָס דאָרפן דורכפירן די הוראה – די אַנווייזונג – וואָס די תורה גיט דורך דער ערציילונג.

דערפאַר, אַז עס קומט אָט די וואָך אין וועלכער עס רעדט זיך ווי אַזוי אידן דאָרפן גיין אייננעמען ארץ ישראל, און דאָ ווערט דער אויפטו – די סברא אַז מען זאָל שיקן מרגלים, דערציילט גלייך תורה, אַז פרויען דאָרפן דערצו ניט אַנקומען – ניט זיי ווילן דאָס און ניט זיי דאָרפן דאָס; זיי פאַרלאָזן זיך אויפן אויבערשטן אַז ס'איז אַ זאָך וואָס מען מוז דורכפירן, און ס'קען דורכגעפירט ווערן, און ס'וועט דורכגעפירט ווערן, און דערפאַר דאָרפן זיי ניט אַנקומען צו קיינע אויספּרעגעניש, און צו נאָכקוקן און נאָכשפירן און ברענגען צוריק ידיעות.

ווי גערעדט פריער, דורך וואָס ברענגען זיי דאָס אַראָפּ אין פועל כפשוטו, איז דאָס דורך דעם וואָס יעדערע פון זיי טוט דאָס וואָס היינט אַפּ אין איר, אויף מאַכן פון אירע ד' אמות – וואָס דאָס איז איר פאַמיליע און איר הויז און איר אומגעבונג – אַז דאָ אין חוץ לארץ (ועאכו"כ די נשים ובנות אין

ארץ ישראל), זאָל מען זען אָפּן אפילו בעיני בשר – מיט די פליישיקע אויגן – אַז דאָס איז אַן אויפפירונג וואָס מ'שפירט דאָרטן און מ'זעט דאָרטן געטליכקייט אַ גאַנצן קיילעכדיקן יאָר, פון דעם ערשטן טאָג פון יאָר ביז דעם לעצטן טאָג פון יאָר,

און דעמאָלט, זאָגט מען, האָבן די פרויען געמאַנט „תנה לנו אחוזה”¹⁴, אַז זיי בעטן, דורך משה'ן, באַ דעם אויבערשטן, אַז דער אויבערשטער זאָל זיי געבן אַ ספעציעלע נחלה און אָנהאַלטונג, וואָס דאָס איז דאָך דער אָפטייטש פון „אחוזה” כפשוטה, אויף אָנהאַלטן זיך אין ארץ ישראל, פריער אין דער רוחניות'דיקער ארץ ישראל – און זיי מאַכן דאָס נאָך זייענדיק אין גלות, וואָס דורך דערויף מאַכן זיי נענטער און שנעלער, אַז ס'זאָל זיין די אחוזה אין ארץ ישראל כפשוטה, אַז זיי גרייטן צו די אַלע וואָס זיינען אונטער זייער השפעה, אַז זיי זאָלן דערקענען השגחה פרטית פון דעם אויבערשטן וואו נאָר אַ איד געפינט זיך, צי אין די וואָכעדיקע טעג צי אין די שבת'דיקע און יו"ט'דיקע טעג, און דורך די דערויף דערזעען זיי דאָס און מ'דערזעט דאָס בשמחה ובטוב לבב.

* * *

1. אַזוי ווי דאָ זיינען דאָך דאָ אָט די וואָס האָבן געענדיקט איין שלב – אין „סטיידזש” – אין זייער חינוך – אין זייער ערציאונג – כדי אַריבערגיין אין אַ העכערן שלב, און כדי אויסצונוצן די ידיעות וואָס זיי האָבן אָנגעזאַמעלט און

(14) פינחס כו, ד.

איז מיט יעדער אידן, ובמיוחד – און ספעציעל – מיט אַסך אידן, און נאָך מער ספעציעל מיט אַ כולל אידן וואו נאָר זיי געפינען זיך, אַז „סר צלם מעליהם”¹⁶,

מ'ווערט ניט נתפעל פאַר די אַלע וואָס זיינען ניט קיין גוטע פריינט צו אידן, אַדער נאָך נידעריקער פון דעם, און מען ווייס אַז „עלה נעלה”¹⁷, אַז מיר וועלן גיין אין גיבן אין דער גאולה האמיתית והשלימה, דורך דערויף וואָס מ'וועט ליכטיקער מאַכן די ענדע פון דעם גלות מיט די ליכטיקייט פון „נר מצוה ותורה אור”¹⁸, עס זאָל זיין מער תורה און מער מצוות אין טאָג טעגליכן לעבן.

און דעמאָלט וועט מען אַרויסגיין בחסד וברחמים „ושמחת עולם על ראשם”¹⁹, מיט אַן אייביקער שמחה, אין דער גאולה האמיתית והשלימה פון גלות,

„בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו”²⁰ אַלט און יונג, מענער און פרויען, קינדער און קינדס־קינדער, בשמחה ובטוב לבב, בקרוב ממש, אין דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

אמן כן יהי רצון.

געלערנט פאַר זיך אַליין, און נאָך מערער לטובת הרבים – פאַר די וואָס וועלן זיין אונטער זייער השפעה,

ובפרט, אָט די וואָס וועלן דעם זומער אויסנוצן אויף מדריך זיין און משפיע זיין אויף אידישע קינדער אַז זיי זאָלן וואַקסן אין דער וועג וואָס משה רבינו האָט אָנגעוויזן אין דער תורה וואָס איז אַן אַנווייזונג אין טאָג טעגליכן לעבן, אויף צו גיין אין דער וועג פון דער תורה, וואָס דעמאָלט האָט מען די אַלע ברכות סיי בגשמיות סיי ברוחניות,

איז דורך ערפילן די אויפגאַבע זייערע בשמחה ובטוב לבב און אין דער פולסטער מאָס, וועט אין זיי מקויים ווערן, בתוככי כל ישראל – צווישן אַלע אידן – און אַלע צוזאַמען, אַז גאָר אין גיבן וועט מען זוכה זיין לקבל פני משיח צדקנו, גיין אַנטקעגן משיח'ן אין דער גאולה האמיתית והשלימה,

און ניט נתפעל ווערן פון דעם וואָס ס'זיינען דאָ אַזוינע וואָס מאַכן חשבונות אַז חזק העם היושב בה, אַז ס'זיינען דאָ אַזויפיל פעלקער וואָס זיינען ניט צופרידן פון אידן, און אַזויפיל פעלקער וואָס זיינען אַנטקעגן אידן, און זיי האָבן אַ שטאַרקייט, און האָבן פעסטונגען, מיט די אַלע פרטים ווי אויסגערעכנט אין דער סדרה,

איז אויף דערויף דער ענטפער „ה' אתנו אל תראום”¹⁵, אַז דער אויבערשטער

(15) שלח יד, ט.

(16) צלו של המקום סר מעליהם (רש"י יד, ט).
וראה רמב"ן ואוה"ח שם.
(17) שלח יג, ל.
(18) משלי ו, כג.
(19) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.
(20) בא י"ד, ט.

